

REKRUTTERING AF LÆGER TIL HOVED- UDDANNELSE

En analyse af 10 års opslåede og
besatte hoveduddannelsesforløb

HOVEDRESULTATER

Der er behov for at styrke regionernes rekrutteringsindsats, så der kan tiltrækkes flere læger til hoveduddannelsesstillinger til hele landet og dermed sikre tilstrækkeligt med speciallæger. Analysen viser store regionale forskelle på, i hvor høj grad dette er lykkedes de sidste 10 år inden for bl.a. børne- og ungdomspsykiatri og almen medicin. Det er i Videreuddannelsesregion Nord lykkedes at besætte et øget antal uddannelsesstillinger i flere specialer via en række tiltag, herunder at slå stillinger op flere gange, hvis de ikke besættes første gang.

Det danske sundhedsvæsen står de kommende år over for øgede patientbehov i takt med en aldrende befolkning m.m. Videreuddannelsen af flere læger til speciallæger er derfor nødvendigt for at sikre tilstrækkeligt med lægefaglig arbejdskraft. Derfor bliver det vigtigt, at der slås et tilstrækkeligt antal hoveduddannelsesforløb op hvert år - men samtidig afgørende at sikre *rekrutteringen*, så de opslåede forløb ikke blot bliver slået op, men også bliver besat.

Analysen ser på i hvor høj grad det er lykkedes at få hoveduddannelsesforløbene besat de seneste 10 år på tværs af specialer og landets tre videreuddannelsesregioner. Målet med analysen er at høste erfaringer til de kommende års rekrutterings- og uddannelsesindsats. Analysen viser:

- Videreuddannelsesregion Øst (Hovedstaden og Sjælland) har typisk haft lettest ved at rekruttere læger til de fleste specialer. Både videreuddannelsesregion Nord (Midt- og Nordjylland) og Syd har været udfordret på at få besat alle stillinger. Nord har dog oplevet forbedringer i den samlede rekruttering over tid, med en stigning i besættelsesprocenterne fra 83% 2016 til 89 % i 2022. Syd har ikke oplevet samme udvikling og havde en samlet besættelsesprocent på 79% i 2022.
- Inden for *Børne- og Ungdomspsykiatri* ses, at Nord har haft udfordringer med at få besat de dimensionerede stillinger med et dyk i besættelsesprocenten i 2016. Men siden er det gået fremad, og besættelsesprocenten har siden 2017 ligget på mellem 75% og 100%. Syd er udfordret med store negative udsving i besættelsesprocenten over hele perioden. I Syd var besættelsesprocenten helt nede på 20% i 2017. Selvom besættelsesprocenten steg i de efterfølgende år, lå besættelsesprocenten i 2022 kun på 50% i Syd.
- For *Psykiatri* ses faldende besættelsesprocenter i første halvdel af perioden. Nord er især hårdt ramt i 2016 og 2017 med en besættelsesprocent på 39%. Der sker dog en stigning i de følgende år i både Nord og Syd. Dermed bliver der på landsplan en positiv og glædelig udvikling i besættelsesprocenterne siden lavpunktet i 2016.
- For *Almen medicin* har Nord og Syd haft næsten identiske besættelsesprocenter i 2013, hvorefter rekrutteringen er faldet for begge. Nord får vendt udviklingen og ser høje besættelsesprocenter med fx 97% i 2020, hvor Syd er nede på 71%.
- Én årsag til, at Nord klarer sig bedre end Syd fra især 2018 og frem, er at Nord har gennemført en række rekrutteringstiltag. Herunder har man opslået de dimensionerede stillinger flere gange, hvis de ikke besættes første gang. Nord har i gennemsnit over perioden slået 17% flere stillinger op end den gældende dimensionering, mens tallet er 8% for Syd.

Se i øvrigt muligheden for at analysere enkeltspecialer på Lægeforeningens hjemmeside, hvor man i et dynamisk diagram kan se nærmere på antal opslåede og besatte hoveduddannelsesforløb de seneste 10 år¹.

¹ <https://www.laeger.dk/foreninger/laegeforeningen/politik/noegletal-om-laeger-og-sundhedsvaesen/regionernes-rekruttering-af-uddannelseslaeger/>

INDHOLD

Hovedresultater	2
Om dimensionering og rekruttering	3
Udviklingen i de tre videreuddannelsesregioner	4
Mere om videreuddannelsesregion Øst	5
Mere om videreuddannelsesregion Syd	6
Mere om videreuddannelsesregion Nord	7
Mere om udvalgte specialer	8

OM DIMENSIONERING OG REKRUTTERING

Det danske sundhedsvæsen står over for øgede patientbehov de kommende år i takt med en aldrende befolkning m.m. Dette vil medføre et øget behov for lægefaglig arbejdskraft. Videreuddannelsen af et tilstrækkeligt antal speciallæger er nødvendigt for at sikre denne arbejdskraft i fremtiden.

Videreuddannelse giver desuden lægefaglig arbejdskraft på kort sigt, da uddannelsen sker som led i det daglige, kliniske arbejde med patienterne på landets sygehuse, almen praksis og speciallægepraksis².

Det er derfor en vigtig politisk indsats at slå et tilstrækkeligt antal uddannelsesforløb op i alle specialer – den såkaldte dimensionering af hoveduddannelsen, der vedtages for nogle år ad gangen³. Den eksisterende plan er gældende for perioden 2024-2025.

Men det er samtidig en central indsats at få de opslåede forløb *besat*, så de ikke står ubenyttet hen. Dette kan fx ske ved at tilføre yderligere midler til de regionale uddannelsesindsatser, såsom at slå stillingerne op flere gange, ændre på forløb, der er svære at besætte m.m., men også ved at oprette stillinger med målrettet indhold, såsom dedikeret forskningstid, fleksibilitet m.m. samt gode uddannelsesforhold.

”Besættelsesprocenten” for en hoveduddannelsesstilling er forholdet mellem antal besatte forløb og antal dimensionerede forløb (som fremgår af den gældende dimensioneringsplan). Man kan se mere om besættelsesprocenterne i de årlige opgørelser af besatte forløb fra Sundhedsstyrelsen⁴.

Denne analyse dykker ned i, hvor godt det er lykkedes at få hoveduddannelsesforløbene besat de seneste 10 år i landets tre videreuddannelsesregioner, som er Videreuddannelsesregion Nord, Videreuddannelsesregion Syd og Videreuddannelsesregion Øst⁵. Man kan se mere på Lægeforeningens interaktive dashboard⁶, der samler de årlige opgørelser fra Sundhedsstyrelsen om besatte hoveduddannelsesforløb, der er tilgængelige for perioden 2011 til 2022.

² Jævnfør Lægeforeningens høringssvar

<https://www.laeger.dk/foreninger/laegeforeningen/politik/hoeringssvar/2023-laegeforeningens-hoeringssvar-i-forbindelse-med-dimensionering-af-speciallaegeuddannelsen-2024-2028/>

³ <https://www.sst.dk/da/viden/Sundhedsvaesen/Uddannelse/Prognoser/Laegeprognoser>

⁴ <https://www.sst.dk/da/viden/Sundhedsvaesen/Uddannelse/Prognoser/Laegeprognoser/Opslaede-og-besatte-hoveduddannelsesforloeb>

⁵ Videreuddannelsesregion Øst består af Region Hovedstaden og Sjælland. Videreuddannelsesregion Nord består af Region Nordjylland og Midtjylland. Videreuddannelsesregion Syd består af Region Syddanmark. I resten af notatet beskrives de tre regioner for simpelhedens skyld som Nord, Øst og Syd.

⁶ <https://www.laeger.dk/foreninger/laegeforeningen/politik/noegletal-om-laeger-og-sundhedsvaesen/regionernes-rekruttering-af-uddannelseslaeger/>

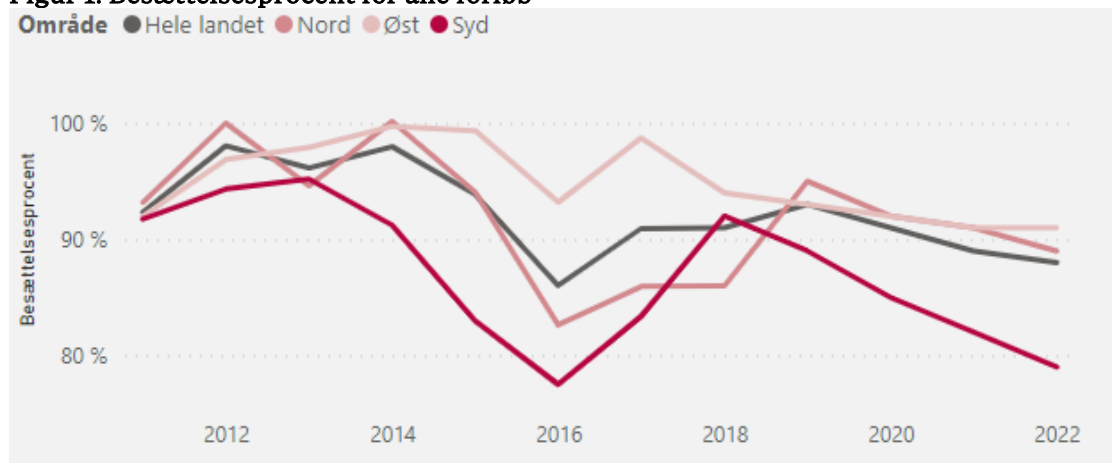

UDVIKLINGEN I DE TRE VIDEREUDDANNELSESREGIONER

Figur 1 viser udviklingen i besættelsesprocenten på tværs af specialer i de tre videreuddannelsesregioner og på landsplan. På landsplan blev 88% af uddannelsesstillingerne besat i 2022, dvs. tæt på ni ud af ti. Udviklingen fra 2020 kan være svær at tolke på grund af de særlige forhold under Covid-19, men det ses, at besættelsesprocenterne på landsplan var højest i 2012-2014. Herefter faldt besættelsesprocenterne, med et ekstraordinært dyk i 2016.

Det ses samtidig, at der er tydelige forskelle i udviklingen i besættelsesprocenter på tværs af de tre videreuddannelsesregioner. Øst ligger generelt højest, men har parallelt med udviklingen på landsplan en faldende tendens frem mod 2022, hvor besættelsesprocenten var 91%. Nord ligger undervejs lavere, men har oplevet en positiv udvikling fra 2016 og frem, så der øges fra 83% i 2016 til 95% i 2019 (der dog falder til 89% i 2022). Syd ligger noget lavere med en besættelsesprocent på 79% i 2022 og generelt lavere end de to øvrige videreuddannelsesregioner (bortset fra i 2018 med 92%).

Figur 1. Besættelsesprocent for alle forløb

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

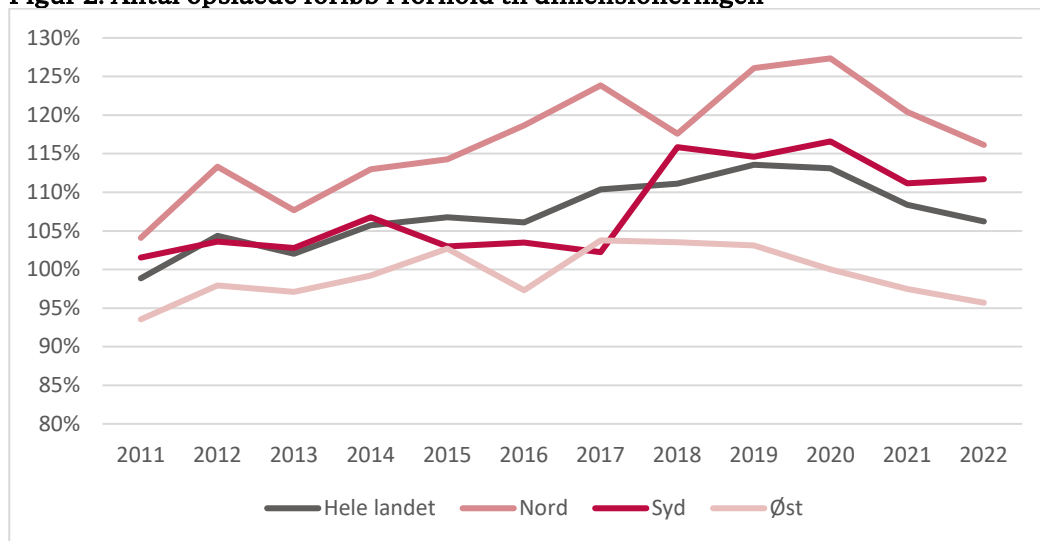
Det er vigtigt at bemærke, at regionerne har forskellige vilkår og udgangspunkter med henblik på rekruttering af uddannelseslæger. Fx gør den globale tendens til urbanisering det lettere at tiltrække læger og andre højtuddannede til stillinger i de større byer. Men forskellene mellem specialer og udviklingen i regionerne over tid kan give et fingerpeg om, hvor der har været gjort succesfulde indsatser, der kan inspirere til de kommende års rekruttering.

En succesfuld rekrutteringsindsats kan indebære mange ting, og en succes vil oftest være afhængig af de lokale forhold og betingelser. På tværs af landet har man de senere år set eksempler på rekrutteringstiltag såsom sammenhængende karriereløb, tilbud om fleksibilitet i ansættelsen, forskningsmuligheder, årlige karrieredage, faglige og sociale arrangementer for medicinstuderende, praktikforløb i almen praksis m.m.

En central rekrutteringsindsats har desuden været at hoveduddannelsesforløbene op flere gange, hvis de ikke bliver besat første gang. Ses på tværs af samtlige specialer har Nord i hele perioden ligget i top når det gælder at slå flere stillinger op end dimensioneringen, jf. figur 2. I Nord har man i gennemsnit i perioden slået 17% flere stillinger op end den gældende dimensionering, mens tallet er 8% for Syd. I Øst har man samlet set slået ca. 1% færre stillinger op end den samlede dimensionering.

Figur 2. Antal opslåede forløb i forhold til dimensioneringen

Note: Figuren skal læses således: En værdi på fx 110% viser, at der er samlet set er slået 10% flere stillinger op end det antal, som dimensioneringen angiver i den pågældende region.

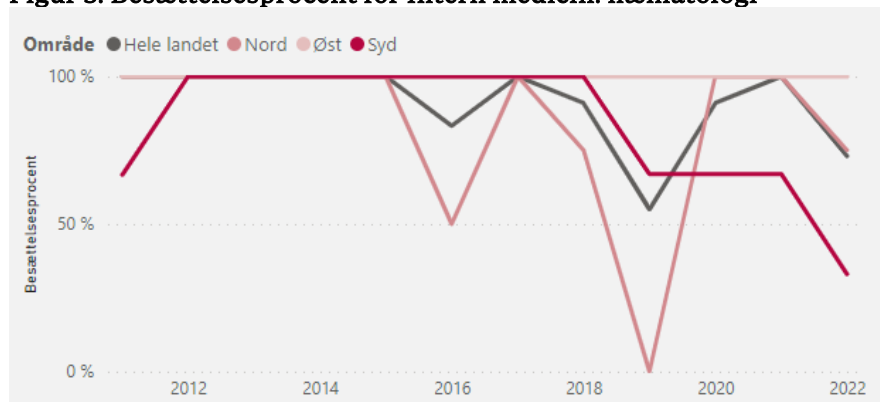
Fra år 2022 indgår akutmedicin i både dimensioneringen og antal besatte forløb (som var 35 og 16). Fra 2019 til og med 2021 indgår akutmedicin i de besatte forløb men ikke i dimensioneringen.

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

MERE OM VIDEREUDDANNELSESREGION ØST

Som omtalt ovenfor ligger Øst generelt højt i besættelsesprocenterne. Dette skyldes ikke mindst at Øst inkluderer Hovedstaden, der alt andet lige har let ved at rekruttere. Opgørelserne er ikke opdelt på de fem enkeltregioner, men Øst har generelt sværere ved at rekruttere til Region Sjælland end Region Hovedstaden. Der er ofte blevet nævnt flere årsager til dette, bl.a. at Nykøbing Falster Sygehus er udfordret af sin geografiske placering og at Slagelse Sygehus bl.a. har haft nogle rekrutteringsudfordringer til uddannelsesforløb på akutafdelingen. Dette kan ses som et billede på, at det til tider er større ting, der griber ind i rekrutteringsmulighederne, og at en fremtidig rekrutteringssucces indebærer, at man håndterer disse ting. Øst klarer sig særligt godt i Intern Medicin: Hæmatologi, Intern Medicin: Infektionsmedicin og Intern Medicin: Kardiologi, hvor Øst har besættelsesprocenter på 100% i alle 10 år, jf. Figur 3.

Figur 3. Besættelsesprocent for Intern medicin: hæmatologi

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

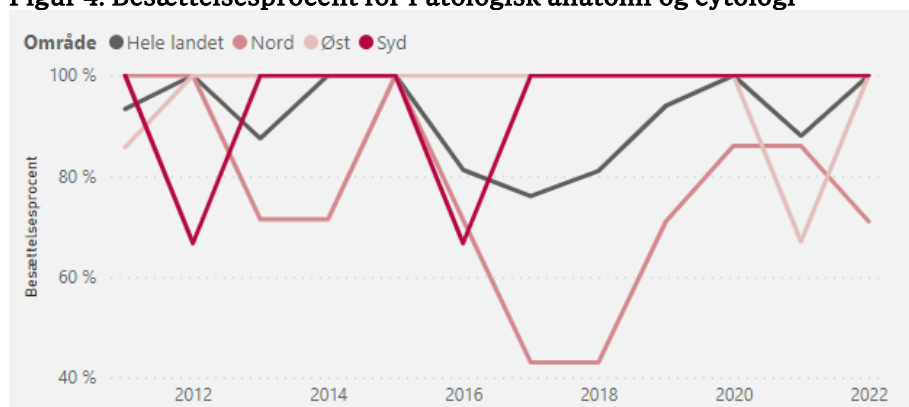

Øst har til gengæld en besættelsesprocent på under 50% i specialet Arbejdsmedicin, hvilket er markant lavere sammenlignet de to øvrige uddannelsesregioner. Der er dog tale om et lille speciale, hvor besættelsesprocenter bliver lave ved blot enkelte ubesatte stillinger. De lavere procenter gælder også for specialet Almen Medicin, hvor der ses en faldende besættelsesprocent fra 2018 og frem, sammenlignet med niveauet i Nord, som ligger en del højere (jf. afsnittet om udvalgte specialer nedenfor).

MERE OM VIDEREUDDANNELSESREGION SYD

Selvom Syd generelt har lavere besættelsesprocenter end de to øvrige videreuddannelsesregioner klarer Syd sig særligt godt i fx Intern Medicin: Gastroenterologi og Hepatologi med en gennemsnitligt årlig besættelsesprocent på 92% sammenlignet med 69% i Nord og 90% i Øst. I specialet Patologisk Anatomi og Cytologi ligger Syd også højt med en besættelsesprocent på 100% i 8 ud af 10 år jf. Figur 4.

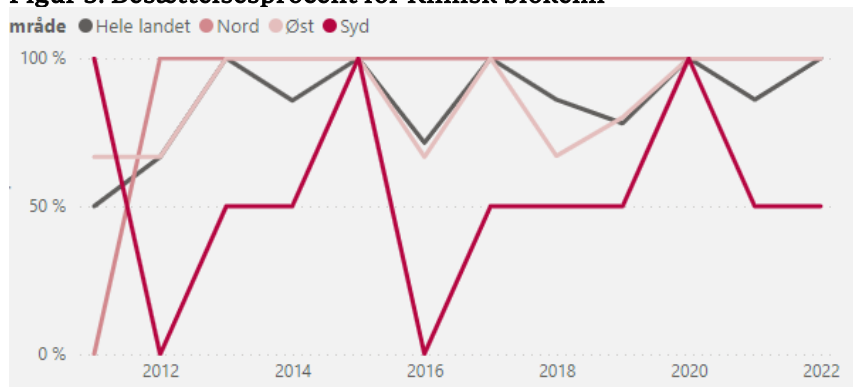
Figur 4. Besættelsesprocent for Patologisk anatomi og cytologi

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

Til gengæld har Syd lavere besættelsesprocenter indenfor specialerne Intern Medicin: Lungesygdomme og Klinisk Biokemi, da man her ligger væsentligt under de to øvrige videreuddannelsesregioner, jf. figur 5. For Klinisk biokemi skal det bemærkes, at det er et lille speciale med 5 forløb på landsplan, sådan at besættelsesprocenterne svinger voldsomt ved bare enkelte ubesatte forløb. Syd oplever også udfordringer inden for Psykiatri og Børne- og Ungdomspsykiatri (jf. afsnittet om udvalgte specialer nedenfor).

Figur 5. Besættelsesprocent for Klinisk biokemi

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

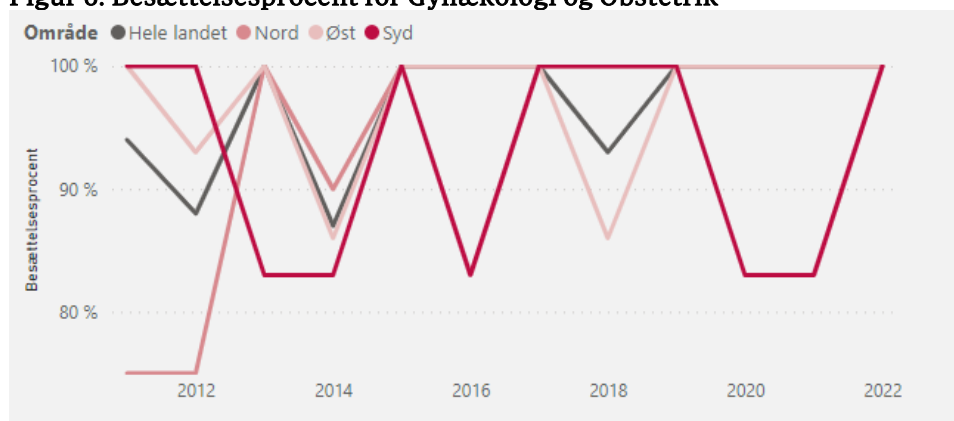

MERE OM VIDEREUDDANNELSESREGION NORD

Nord har generelt oplevet forbedringer i den samlede rekruttering over tid, med en stigning i besættelsesprocenterne fra 83% 2016 til 89 % i 2022. Én årsag til, at Nord har oplevet forbedringer, er man har gennemført en række rekrutteringstiltag. Herunder er der blevet gjort indsatser for sammenhængende uddannelsesforløb, busture for studerende hvor man besøger klinikker m.m. Men derudover har man opslået de dimensionerede stillinger flere gange, hvis de ikke besættes første gang. Nord har således i gennemsnit over perioden slået 17% flere stillinger op end den gældende dimensionering.

Videreuddannelsesregion Nord oplever høje besættelsesprocenter når det gælder fx specialet Klinisk Biokemi (se figur 5) på 100 % fra 2012 og frem, og på 90% eller over for specialet Gynækologi og Obstetrik fra 2013, jf. figur 6.

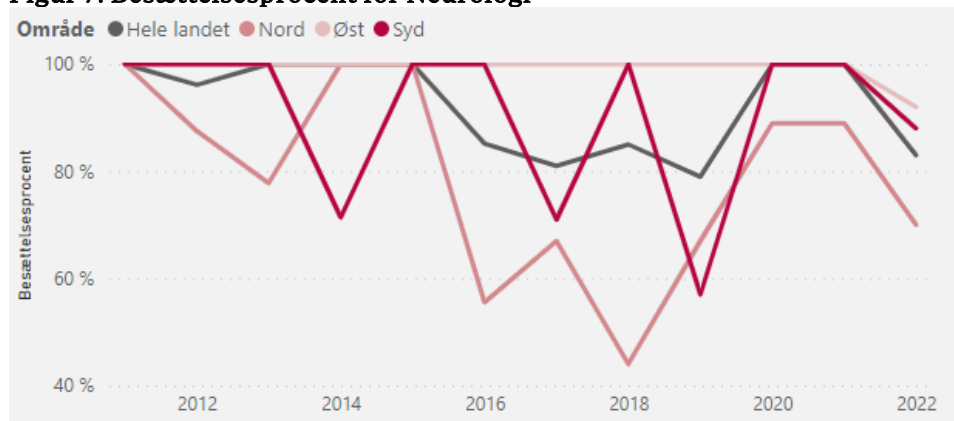
Figur 6. Besættelsesprocent for Gynækologi og Obstetrik

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

Nord har forholdsvis lave besættelsesprocenter inden for Dermato-Venerologi, Neurologi (jf. figur 7) samt Patologisk Anatomi og Cytologi. I sidstnævnte ligger besættelsesprocenter for Nord helt nede på 43% i 2017 og 2018. Til sammenligning ligger både Syd og Øst på 100%.

Figur 7. Besættelsesprocent for Neurologi

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

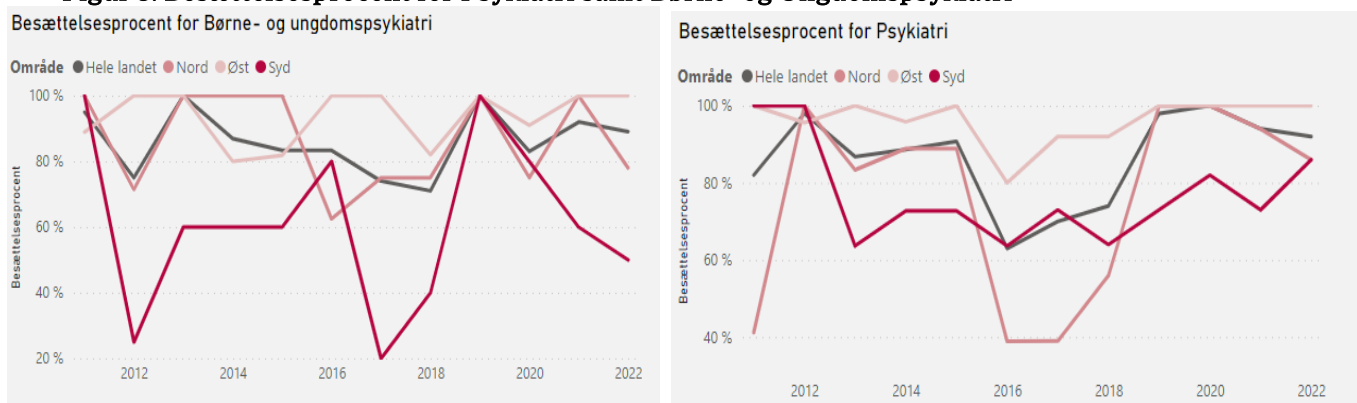
MERE OM UDVALGTE SPECIALER

Denne analyse har ikke plads til at gå ned i alle relevante specialer⁷, men nedenfor ses nærmere på Psykiatri, Børne og Ungdomspsykiatri og Almen medicin, da det er nogle af de specialer, hvor det er særligt vigtigt at rekruttere flere speciallæger til hele landet og hvor der er en særlig politisk opmærksomhed.

For specialet *Børne- og Ungdomspsykiatri* ses store forskelle i besættelsesprocenter på tværs af videreuddannelsesregionerne. Det er antalmæssigt et mindre speciale, hvilket giver en større risiko for udsving (da hvert enkelt ubesat forløb har tydelig indvirkning). Men der ses ikke desto mindre tydelige forskelle mellem regionerne, jf. figur 8. Syd er udfordret med store negative udsving i besættelsesprocenten over hele perioden, som var helt nede på 20% i 2017. Selvom den stiger i Syd de efterfølgende år, ender besættelsesprocenten i 2022 nede på 50%. Nord oplever også udfordringer med at få besat stillingerne med et dyk i besættelsesprocenten i 2016, der dog kommer godt igen og siden 2017 har ligget mellem 75% og 100%.

For *Psykiatri* ses et lignende mønster (i figur 8 længst til højre), hvor både Syd og Nord har faldende besættelsesprocenter i første halvdel af perioden. Nord er især hårdt ramt i 2016 og 2017 med en besættelsesprocent på 39%. Der sker dog en stigning i de følgende år med en besættelsesprocent på mindst 86% fra 2018 og frem. Syd har fra 2013 og frem haft en lav besættelsesprocent omkring 65%, der dog er steget de sidste år, så Syd nærmer sig niveauet på landsplan for Psykiatri. Den samlede udvikling på landsplan viser dermed en positiv og glædelig udvikling i besættelsesprocenterne siden lavpunktet i 2016.

Figur 8. Besættelsesprocent for Psykiatri samt Børne- og Ungdomspsykiatri

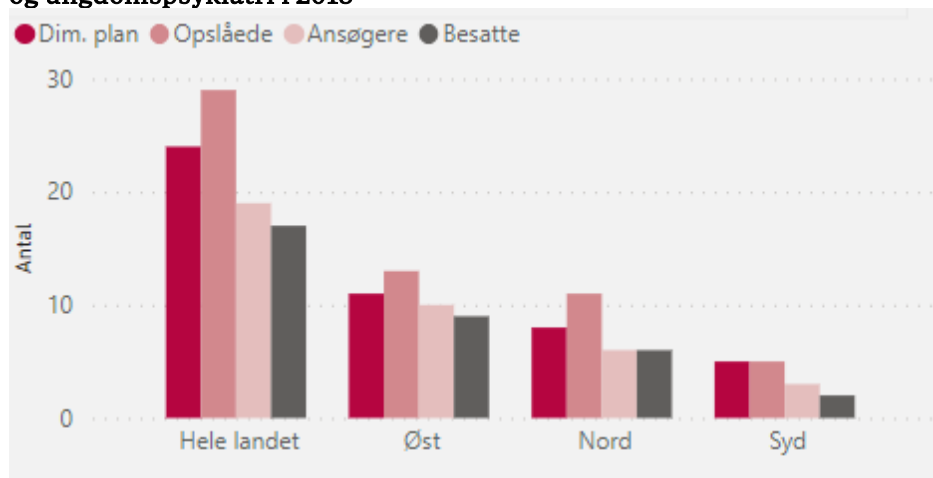

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

En årsag til, at videreuddannelsesregion Nord klarer sig bedre end Syd er at Nord oftere opslår stillingerne flere gange end det dimensionerede antal kræver. Kigger man fx på Børne- og Ungdomspsykiatri i 2018, hvor Syd oplevede et stort dyk i besættelsesprocenten og Nord lå væsentligt højere, viser figur 9, at Nord opslug flere stillinger end dimensioneringen, mens Syd kun opslug det antal der svarer til dimensioneringsplanen. Dermed får Nord besat flere stillinger ift. dimensioneringen sammenlignet med Syd og ender med en højere besættelsesprocent for det pågældende år.

⁷ Der er mulighed for at dykke ned i flere enkeltspecialer på Lægeforeningens hjemmeside, <https://www.laeger.dk/foreninger/laegeforeningen/politik/noegletal-om-laeger-og-sundhedsvaesen/regionernes-rekruttering-af-uddannelseslaeger/>

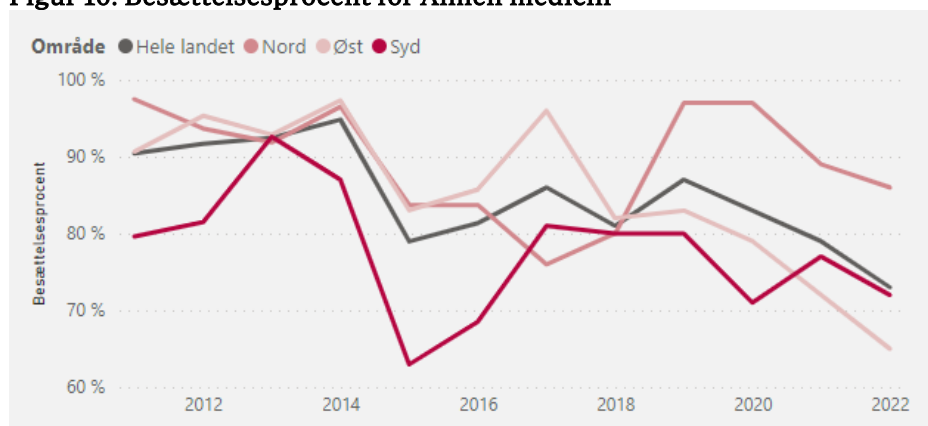
Figur 9. Dimensioneringsplan, opslåede stillinger, ansøgere og besatte stillinger for specialiet Børne- og ungdomspsykiatri i 2018

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsnet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

For specialiet *Almen medicin* har Nord og Syd haft næsten identiske besættelsesprocenter i 2013, hvorefter rekrutteringen er faldet for begge uddannelsesregioner, dog med et kraftigere fald i Syd. Nord får vendt udviklingen og ser høje besættelsesprocenter fra 2019 og frem med 97% i 2020, hvor Syd er nede på 71% (jf. figur 10).

Figur 10. Besættelsesprocent for Almen medicin

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsnet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

Tabel 1 viser den gennemsnitlige årlige besættelsesprocent for Almen medicin opdelt i tre delperioder. Det fremgår, at alle tre regioner har oplevet fald i besættelsesprocenten fra første periode (2011-2014) til anden periode (2015-2018). Men i perioden 2019-2022 skete der en større stigning i Nord. Stigningen bringer næsten den gennemsnitlige årlige besættelsesprocent tilbage til samme niveau som i første periode, mens den gennemsnitlige årlige procent for Syd stadig ligger 10 procentpoint lavere i 2019-2022 sammenlignet med 2011-2014. Nord har således formået at stoppe den negative udvikling i langt højere grad end både Syd og Øst.

Besættelsesprocenter for de fem enkeltregioner offentliggøres ikke, men oplysninger fra regionerne viser, at indenfor uddannelsesregion Nord er der forskelle mellem Region Nordjylland og Region Midtjylland. Besættelsesprocenterne for Almen medicin har i de senere år været markant højere i Midtjylland, med en besættelsesprocent i 2021 og 2022 på hhv. 96% og 100%, sammenlignet med Nordjylland, hvor besættelsesprocenten er 62% for begge år. I Øst ses endnu mere markante forskelle mellem Region Hovedstaden og Region Sjælland, hvor man i 2021 og 2022 i Hovedstaden har besættelsesprocenter på 100% og 98%, mens besættelsesprocenterne for Sjælland er 48% og 35%. Region Sjælland ser således ud til at have markante rekrutteringsproblemer sammenlignet med resten af landet.

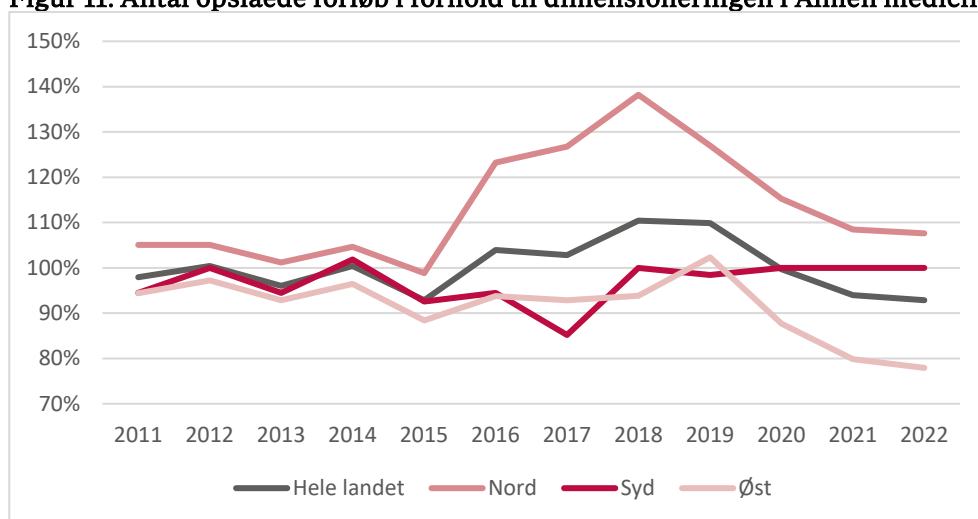
Tabel 1: Gennemsnitlig årlig besættelsesprocent for Almen Medicin, opdelt i delperioder

Område/Periode	2011-2014	2015-2018	2019-2022
Syd	85%	73%	75%
Nord	95%	81%	92%
Øst	94%	87%	75%
Hele Landet	92%	82%	81%

Kilde: Lægeforeningen på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

På sammen måde som ved Børne- og Ungdomspsykiatri ses ved Almen medicin (jf. figur 11) at Nord især i 2016-2018 har slået markant flere stillinger op end krævet. I 2018 blev der i Nord slået hele 38% flere stillinger op end den gældende dimensioneringsplan.

Figur 11. Antal opslåede forløb i forhold til dimensioneringen i Almen medicin

Note: Figuren skal læses således: En værdi på fx 110% viser, at der er samlet set er slået 10% flere stillinger op end det antal, som dimensioneringen angiver i den pågældende region.

Fra år 2022 indgår akutmedicin i både dimensioneringen og antal besatte forløb (som var 35 og 16). Fra 2019 til og med 2021 indgår akutmedicin i de besatte forløb men ikke i dimensioneringen.

Kilde: Nøgletal om læger og sundhedsvæsenet fra Lægeforeningens hjemmeside lavet på baggrund af data fra Sundhedsstyrelsen

